

מאיר ניצן

**אם לא תרצו -
זו תישאר אגדה**

עורכים ראשיים: קונטנטו – הוצאה לאור בינלאומית
עריכה לשונית: נועם קצב
עיצוב פנים: ליליה לב ארי
עיצוב עטיפה: בנג'י הרשקוביץ
ניהול הפקה: מתי אלחנתי

© 2015 כל הזכויות בעברית שמורות למאיר ניצן
ולהוצאה לאור בינלאומית Contento

איסרליש 22 תל אביב 6701457
www.ContentoNow.co.il

אין להעתיק ספר זה או חלק ממנו וכן לאחסן בבנק נתונים או להעביר בשירותים
מקוונים, לשכפל, לעבד או לתרגם בכתב ללא אישור בכתב מהמו"ל

מס"ב: 6-501-550-965-978
דאנאקוד: 4-224-488

נדפס בישראל תשע"ו 2015
Printed in Israel

חיצקו בנותי, נכדי, נני ואם רצוי,
עד לוק הסערה המתחוללת בארצנו,
באובדן חזון ודרכ אולרה.
וארצייתי, שותפתי לאורך כל דרכינו, מאוא בתדפה!

סאיר ניצן

אנו חיים בסביבה מוסרית מזוהמת

אנו חיים בסביבה מוסרית מזוהמת. הארץ הזאת היא לי עבר, הווה ועתיד. זאת הארץ היחידה שאני מרגיש, כיהודי, שאני שייך לה והיא שייכת לי. זאת ארצי, זאת מולדתי. אני כותב מנשר זה מתוך אהבה רבה לארצי ודאגה עמוקה לעתידה של מדינת ישראל. האיום העיקרי על קיומה של מדינת ישראל הוא באובדן הערכים ובמוסר הירוד של מנהיגיה, שליטיה, ובבחירתנו החוזרת בהם למרות השחיתות שפשתה בכל רובדי השלטון.

גם אנו, אזרחי המדינה, נושאים באחריות לזיהום המוסרי של מנהיגינו. דבריי בעניין זה מושפעים מנאום שנשא נשיא צ'כוסלובקיה, הסופר ואצלב האוול, ברדיו פראג ב-1 בינואר 1990.¹ כותרת נאומו הייתה "אנו חיים בסביבה מוסרית מזוהמת".

נאומו הכה בתדהמה את המאזינים בכך שטען כי בני אדם צריכים לקבל אחריות חלקית להשחתת המשטר בארצם. גם אנו, ובעיקר הצעירים, הנושאים בנטל קיום המדינה והמתקשים לכלכל חייהם בכבוד, צריכים לקבל אחריות לזיהום המוסרי במדינתנו ולפעול לשינוי הנורמות המוסריות הירודות שחדרו למערכת הפוליטית הישראלית. אנו חיים בסביבה מוסרית מזוהמת!
ארבע תופעות עיקריות מאפיינות את הזיהום המוסרי במדינתנו:

1 "נאומים ששינו את העולם", ספרם של רוזלינד הורטון וסלי סימונס, עורך המהדורה העברית: אורן נהרי, הוצאת מסר, עמ' 223.

1. השחיתות פשתה בכל רובדי השלטון הישראלי לרבות נשיא המדינה, ראש הממשלה, חברי הכנסת, השופטים, הרמטכ"ל, ראשי הרשויות המקומיות, רבנים וראשי ישיבות, פרקליטים, ניצבים במשטרה וראשי מוסדות פיננסיים.
 2. היעדר בושה: שרים וחברי כנסת שסרחו ונדונו לעונשי מאסר וקלון שבים לתפקד בכנסת ובממשלה תוך כדי קבלת גיבוי ממפלגות החפצות להרכיב את הממשלה.
 3. קיטוב חברתי, המקבל ביטוי בפלגנות בין עדות, דתות וזרמים דתיים ופוליטיים, יחד עם גידול מתמיד בשיעור העניים.
 4. שליטה על עם אחר: קרוב ליוכל שנים אנו שולטים בפלסטינים ביהודה ובשומרון. מאז רצח רבין, בשנת 1995, לא עשתה מדינת ישראל צעד ממשי לסיום מצב הכיבוש, הפוגע בייעודה כמדינה יהודית, מוסרית ואנושית.
- הפוליטיקאים שלנו הגיעו לעמדתם לאחר בחירות דמוקרטיות, כלומר אנחנו בחרנו בהם, ואנחנו מעדיפים להתעלם מהפגם המוסרי שדבק בהם. זוהי גם אשמתנו. אנו מנסים להשקיט את מצפוננו בכך שהעמדתם לדין מוכיחה שהם אינם מעל החוק, אך אין די בכך.
- אני נוטל גם על עצמי חלק מהאחריות ומעז לזעוק: די! עלינו להבריא מהחולי המוסרי. אף על פי שאני פונה ישירות לכל חברי הכנסת ולאנשי ציבור נעלים כנשיאי המדינה, שופטי בית המשפט ואנשי תקשורת ידועים, אינני מאמין שהם יצליחו לחולל את השינוי המוסרי הדרוש.
- אני מודע להתקפות ולגילויי האיבה שאני צפוי להם מצדם של פוליטיקאים ושל מלחכי הפנכה המשרתים אותם. בגילי המתקדם אינני חושש מדבר שיקרה לי, אני דואג לעצמי, אני מודאג מעתידה של המדינה. אני חושש שעתידה לוט בערפל ושאם לא נשנה את רמת המוסר הפוליטי והציבורי עלולה המדינה להיכחד.
- דבריי מופנים אל הצעירים הסולדים מהמוסר הלקוי שדבק בחלק מהפוליטיקאים שלנו. אני פונה אל הצעירים הדורשים צדק חברתי, משום שהם אלה המסוגלים לדרוש ולהביא לשינוי מוסרי. ייתכן שיימצאו גם אנשי שלטון, ובהם נשיאי המדינה בעבר ובהווה, שיעודדו את השינוי המיוחל, אך עיקר הנטל של השינוי

מוטל על הדור הצעיר. עלינו לפעול בכמה דרכים לשינוי הנורמות המוסריות הקלוקלות שהשתרשו בחיינו הפוליטיים והציבוריים:

1. שינוי חוק הבחירות, שיביא להידוק הקשר בין הנבחר לבוחריו וימנע קשר בין הון לשלטון.
2. חקיקת חוקה נאורה שהובטחה במגילת העצמאות.
3. מתן חופש אמונה ודת לכל אדם. כנסת ישראל לא תעסוק בחקיקה דתית או באכיפה דתית; לא כפייה דתית ולא כפירה בדת – איש באמונתו יחיה!
4. שוויון זכויות וחובות של כל אזרחי מדינת ישראל ללא הבדל לאום, גזע ומין, כפי שבא לידי ביטוי במגילת העצמאות.

אחד ממדליקי המשואות ביום העצמאות הארבעים ותשעה של מדינת ישראל נתן כבר ביטוי להשקפתי במנשר זה. זהו עמנואל כהן, נינו של הרב אשר מיכאל כהן, רבה של העיר בזל וממשתתפי הקונגרס הציוני הראשון, ונכדו של השר משה שפירא, מחותמי מגילת העצמאות. אלה הם חלק מדבריו: "לכבוד ליכודם של כל הפלגים והזרמים, הרוחניים והמעשיים, הדתיים והסוציאליסטיים, הליברלים והרוויזיוניסטים, למעשה ציוני משותף... ולתפארת מדינת ישראל".²² לדבריו של עמנואל כהן אני מבקש להוסיף קטע תנ"כי שדוד בן-גוריון ראה בו את חזונה של היהדות: "וכי יגור אתך יְגַר בארצכם לא תונו אותו. כאזרח מכם יהיה לכם הַגֵּר הַגֵּר אתכם ואהבת לו כמוך כי גרים הייתם בארץ מצרים..." (ויקרא יט לג-לד).

הגיעה העת לעשות מעשה למען שינוי של ממש במוסר המערכת הפוליטית והשלטונית במדינת ישראל, ואם נדחה את הדבר אנו עלולים לאחר את המועד. אם תשאלוני מה חזוני, אשיב בקצרה: קיומה של **מדינת ישראל כמדינה יהודית, ציונית, ממלכתית ודמוקרטית** שישרור בה צדק חברתי; מדינה שיצומצם בה הפער בין רובדי האוכלוסייה השונים וכל אזרחיה **כולם יהיו שווים** בזכותם

2 "ארץ מולדת", עורך: פרופ' מיכאל בר-זוהר, הוצאת משרד הביטחון, תשנ"ז, עמ' 12.

לחיים, לחירות ולאי-כפייה; לכל פרט במדינה תהיה הזכות לאושר, ונוסף על כן, **מנהיגיה יהוו מופת בענוותם, בצנעת דרכם, ביושרם ובכמיהתם לשלום.** כל אזרח צריך לראות את עצמו מחויב לפעול להבראתנו המוסרית. איך עושים זאת? עיינו במנשר זה. **יחד נוכל!**

תוכן עניינים

פרק א: אירועים שחרשו תלמים באישיותי והגותי משחרר חיי	13
פרק ב: על תחושותיי ומכאוביי	39
פרק ג: לשני העמים זכות לחיים עצמאיים בארץ ישראל	44
פרק ד: המנדט הבריטי – זרע הפורענות	58
פרק ה: מניעת סכסוך בין דת משה וישראל לאסלאם	68
פרק ו: הלאומנות המשיחית שהביאה לחורבן ולגלות	77
פרק ז: התחייה הדתית לאחר החורבן ומרד בר כוכבא	85
פרק ח: תמצית הרעיון הציוני	93
פרק ט: בחינת מצבה של מדינת ישראל בשנת ה-67 להקמתה	118
פרק י: יוזמה ישראלית לשלום אזורי – ניפגש באמצע הדרך	131

138. פרק יא: הזדמנות גאו-פוליטית לשיתוף פעולה אזורי.
143. פרק יב: מאפייניה הדמוגרפיים של ישראל ויחס האזרחים למדינה .
156. פרק יג: יסודות המשטר המוצע למדינת ישראל.
161. פרק יד: חיוניותה של חוקה לדעתו של פרופסור מאיר שמגר
165. פרק טו: הסבר החוקה שלי.
169. פרק טז: הצעת חוקה למדינת ישראל.
- פרק יז: מצע אידיאולוגי למפלגה ציונית,
236. ממלכתית ודמוקרטית (צמ"ד)
248. פרק יח: הגות דמוקרטית על קצה המזלג
268. דברי נעילה.

פרק א

אירועים שחרשו תלמים באישיותי והגותי משחר חיי

הנני בן לעם היהודי, עם למוד סבל, רדיפות ונדודים. נולדתי ב-18 במאי 1931, ב' בסיוון התרצ"א, בעיר בוקרשט שבגלות רומניה לאבי מיכאל ולאמי רחל למשפחת מינץ.

יהדות בוקרשט עמדה להישלח למחנה ההשמדה באושוויץ באוקטובר 1944. פרט זה נודע לי רק כעבור שבע-עשרה שנה בעת קיום משפט אייכמן בירושלים בשנת 1961.

משחר נעוריי חוויתי איבה ועוינות מאנטישמים. אתאר בקצרה כמה אירועים שימחישו את הרקע להגותי, לתקוותי ולמאוויי וששהשפיעו ומשפיעים על מעשיי לאורך כל חיי.

אני, כיתר הילדים היהודים בני דורי באירופה, עברתי את שני העשורים הראשונים בחיי במאבק להשרדות. היינו ילדים אך לא הייתה לנו ילדות.

אירוע ראשון: "יהודון מלוכלך!"

בהיותי בן שמונה רכבתי על אופניי ברחוב שגרתי בו, רחוב קנטמיר שברובע היהודי של בוקרשט. בן של קצין רומני רכב על אופניו ונכנס בי בכוונה תחילה ושאג לעברי: "יהודון מלוכלך!" כתוצאה מההתנגשות שנינו נפלנו.

קמתי ובחמת זעם דרכתי על מיתרי אופניו וקרעתי כמה מהם. הוא הרים את אופניו והסתלק מהמקום תוך שהוא קורא לעברי: "אבא שלי יחזור בערב ותראה מה נעשה לך." ידעתי שאביו קצין בדרגת סרן בצבא הרומני.

אבי, שחזר בערב מהחנות, שמע את אשר קרה ואמר לי: "אתה צריך להתעלם מקריאות גנאי ולא להתקוטט עם רומנים. זו ארצם והם רואים בנו זרים לא רצויים. עכשיו נלך לביתו של הקצין ותתנצל על הנזק שעשית לאופני ילדו, ואני אשלם עבור אופניים חדשים." ניסיוני למחות בפני אבי בטענה שהוא העליב אותי ותקף אותי לא הועילו.

הגענו לביתו של הקצין הרומני. ראיתי את אבי בכניעתו: עיניו מושפלות, גוו כפוף ובפיו דברי חנופה ותחינה. הוא ביקש שיסלח לי על מעשיי האלימים. אבי הכריח אותי להתנצל ולהבטיח שזה לא יקרה עוד פעם. בתום דבריי הושיט אבי לקצין הרומני ערמת שטרות לקניית אופניים חדשים לבנו. אבי ראה בכך את סיום התקרית, ומעולם לא שוחחנו עליה.

צעדנו בדרך הביתה בשתיקה רועמת. חשתי מושפל עד עפר. אירוע מביש זה חרת בנפשי תלם עמוק: **נשבעתי שלעולם לא אתנצל עוד על מעשה צודק שאעשה!**

אירוע שני: "שחיטה כשרה של יהודים"

ביום שלישי ה-21 בינואר 1941 החל פוגרום ביהודי בוקרשט. בראש הפוגרום עמד הוריה סימה, מנהיג התנועה האנטישמית הרומנית ששמה היה "משמר הברזל". הם לבשו חולצות ירוקות, חבשו כובעי פרווה של רועים, נעלו מגפיים, חגרו חגורות עור והיו מצוידים בסכינים. הם נהגו לצעוד באמצע הרחוב בטורים ארוכים, ובכל שורה שישה בריונים. הם שרו שירים אנטישמיים וגזעניים. אחד מהם כלל את המילים הבאות: **"היהודונים והצוענים מוצצים לנו את הדם / ורק הסכין והמוות הוא עתידם!"**

הפוגרום נמשך ארבעה ימים ולילות, ובמרוצתו נטבחו 121 יהודים, חמישה-עשר מהם בבית המטבחיים של בוקרשט. גם על חצרנו, שהתגוררו מסביבה כעשר

משפחות יהודיות, לא פסחה אימת הפוגרום. הגברים העבירו את כל הנשים והילדים לאחד המרתפים, כיסו את פתחו בשטיח והעמידו עליו שולחן כבד ושנים-עשר כיסאות כדי למנוע מהפורעים, אם יצליחו לחדור לחצר, למצוא אותנו. הגברים נעלו את שערי הברזל בכניסה לחצר, הצטיידו בגרזנים ובסכינים וגם בפחים של נפט ובנזין. הם התכוונו לשפוך אותם על הפורעים ולהציתם, אם אלה ינסו לטפס על השער. על ארגון ההגנה וההתבצרות ניצח הגוי הפולני טדאוש דרוז'ינסקי, שאספר עליו באירוע הבא. הוא היה קצין פולני ולבש את מדוי, שכללו כובע בעל ארבע פינות, דרגות קולונל בכותפותיו ואקדח בחגורתו. הוא עשה עלינו, הילדים, רושם אדיר, והתייחסנו אליו כאל גיבור אמיתי. הגברים היהודים סרו לפקודתו של הקצין הפולני ופעלו לפי הוראותיו.

באחד מימי הפוגרום הגיעה קבוצה של פורעים וניסתה לטפס על השער. דרוז'ינסקי ירה ירייה באוויר והזהירים שאם ימשיכו לטפס יירה בם. הפורעים הסתלקו מהשער, עברו לצד האחר של הרחוב, ושם העלו את בית הכנסת באש. ריח השַרְפָה הגיע למחבואנו במרתף.

אף על פי שלא נפגענו ישירות, זועותיו של הפוגרום לא נחסכו ממני. אני נושא את צלקותיו בנפשי, ונראה שכך יהיה עד אחרון ימי. אבי החליט שעליי לראות כמו עיניי חלק מהזועות שחוללו האנטישמים הרומנים. בבוקר שבו הודיעה ממשלת רומניה כי שמה קץ לפוגרום וכי הוריה סימה הוגלה לגרמניה, לקח אותי אבי לבית המטבחיים של בוקרשט. ראיתי כמו עיניי יהודים הקשורים ברגליהם כבהמות, ערומים, שחוטי צוואר, ועל הווים היו שלטים בעברית: "שחיטה כשרה". המראה היה מעורר פלצות ומלווה אותי יום-יום ולילה-לילה. אבי דיבר אליי ומילותיו מהדהדות בי. ואלה היו דבריו: "גיע יום שבו חיות אדם אלה, ששחטו אנשים חפים מפשע, יבקשו רחמים על חייהם. יכול להיות שאני לא אגיע ליום הזה, אבל אתה מרטיין (זה היה שמי ברומניה) – אתה תגיע, ולכן זכור את אשר אתה רואה היום. אל תשכח ואל תסלח להם ולכמותם. לעולם אל תחוס על חייהם כי הם לא חסו על חיי הנטבחים כאן!"

התבוננתי בנרצחים, בפיותיהם הפעורים, ששאפו שאיפת אוויר אחרונה, ולבי הלם בחזקה. כדי לעצור את דמעותיי נשכתי את שפתיי. בחוץ שרר קור עז. שפתיי התנפחו וחשתי כאבים עזים. צעדנו חזרה לביתנו בלי לומר דבר.

חזרתי מבית המטבחיים ילד אחר: חדרה לתודעתי הידיעה שאין לנו מקום אחר לחיות אלא בארץ ישראל, ושם בארצי, אם רק יעזור לי ה', **אעשה כל שביכולתי שזוועות כאלה לא יבואו על עמנו ועל שום עם אחר!**

אירוע שלישי: ההבהק האנטישמי של טדאוש דרוז'ינסקי

פליט פולני גוי הובא אל ביתנו על ידי שירותי הביטחון הרומניים: הסקוריטטה. הם החרימו לנו חצי מהבית ושיכנו בו את מר טדאוש דרוז'ינסקי, שלוהו על ידי שומר ראשו ושמו גורצקי. היה זה בנובמבר 1939 לאחר שפולין נכבשה בחלקה על ידי הגרמנים, ובעקבות ההסכם שנחתם בין שר החוץ הנאצי יואכים פון ריבנטרופ לבין שר החוץ הסובייטי ויאצ'סלב מולוטוב הועברו חלקה המזרחי של פולין ושל הארצות הבלטיות לשליטת ברית המועצות.

אינני יודע מה הייתה הסיבה לצעדי הסקוריטטה, אך אבי סיפר לנו שהם רצו להחביאו מפני הגסטפו הגרמני. הוא היה אחד מבכירי הבנק הפולני ועם השנים נודע לי שהוא היה קצין מילואים בחיל התותחנים הפולני בדרגת קולונל (אלוף משנה). כעבור זמן קצר נעלם שומר ראשו גורצקי, ואבי הוזחר על ידי הסקוריטטה שעליו להשגיח על דרוז'ינסקי, ואם יחשוד שמאן דהוא מתעניין בזהותו, עליו לדווח להם מיד.

התחבבתי על דרוז'ינסקי וכנראה שימשתי לו פורקן לגעגועיו לבנו, סטפן, שהיה בן גילי ונשאר בפולין עם רעייתו. יום-יום עזר לי בשיעורי וניהל אתי שיחות בנושאים שחרגו מתחום הלימודים, כגון דרכי חשיבה, ייעוד בחיים, ובעיקר בהבנת הדברים והאירועים לעומקם. עבורי הוא היה באותם הימים מחנך ומדריך לחיים. ליחסי עם דרוז'ינסקי הקדשתי שלושים וחמישה עמודים מספרי "תרמיל חיי"³.

אביא כמה דוגמאות מדבריו. כאשר ניסיתי לשנן את אשר לימדונו בבית הספר, הוא לא הסתפק בכך והתעקש שאוכיח כי הבנתי את הדברים לעומקם. כאשר ניסיתי להגדיר את המונח "תאוצה", הוא לא הסתפק בהגדרה המתמטית אלא

רצה שאבין את משמעות המונח "תאוצה", שפירושו: תוספת מהירות קבועה בכל יחידת זמן.

הוא לימדני שאין הגדרה מוחלטת למושגים "טוב", "יפה", "רע" וכדומה, היות שהם מושגים יחסיים המותנים בדעתו של המתייחס. בעת שעברנו הפצצות אמריקאיות ובריטיות כבדות על העיר ושריקות הפצצות החרישו אוזניים, הוא לימדני שאין מה לפחד משריקתן האימתנית של הפצצות. הוא הסביר לי שגלי הקול מתפזרים במעגלים מחוד הפצצה, ולכן פצצות ששומעים את קולן אינן מהוות סכנה לפגיעה ישירה, וכאשר פצצה עומדת לפגוע בך, אינך שומע את קולה.

בהיותו נוצרי קתולי היה חדור אמונה באלוהים הכול-יכול ושהכול נברא מרצונו. בהתייחסו ליהדותי היה משנן לי: "גם העם היהודי נברא כי זה רצונו של אלוהים. אינך רשאי להתכחש לעמך ולדתך. אל תעמיד פני רומני, ואם תמיר את דתך – זה נוגד את מעשה הבריה". הופתעתי עד מאוד מדעותיו ביודעי את ההשקפה המיסיונרית הנוצרית, שדרשה מיהודים ומאחרים להמיר את דתם לנצרות. הוא נטע בי את הגאווה הלאומית המלווה אותי עד היום.

בקיץ 1946, יותר משנה לאחר תום המלחמה, הגיעה שעת הפְּרָדה. תמונת הפְּרָדה ממר דרוז'ינסקי בתחנת רכבת צפון של בוקרשט צפה ועולה לנגד עיני בכל צבעיה וגווניה. טדאוש, מורי ומעצב דרכי ואופיי, האדם שזרע בלבי את אהבתי ללאום שלי ולעמי, זה שבזכותו הייתי מודע בפעם הראשונה בחיי לחשיבות זהותי הלאומית, האיש אשר לימדני להגות ולבחון כל פרט בחיי, האיש שהיה יקר לי מאוד, עמד לעזבני. לבי נצבט בקרבי. בעודנו מסייעים לו בהעלאת מזוודותיו לתא הרכבת שהתמקם בו, התנהלה בינו לבין אבי שיחה איומה שהחריבה בעיניי את דמותו של טדאוש דרוז'ינסקי, המורה והמחנך האהוב עליי.

"מר טדאוש דרוז'ינסקי," פנה אליו אבי מתוך רצון לנהל שיחת חולין ברגעי הפְּרָדה לאחר שהיה בן בית אצלנו כשבע שנים. "כיצד אתה חש לאחר שבע שנים שחיית עמנו, ובהן נעדרת ממולדתך?"

תשובתו המפתיעה של דרוז'ינסקי הלמה בי כפטיש. את מהלומתו אני נושא עמי עד עצם היום הזה. הוא דיבר בשלוות נפש מדהימה ואלה הם דבריו: "ראה,

מר מינץ, אני חוזר לפולין הרוסה ושדודה, שסועה וקרועה. הרוסים והגרמנים קרעוה מכל עבר ובנינו הטובים ביותר נפלו חללים ורבים הם הנכים. הרוסים והגרמנים רצחו בדם קר את מרבית המנהיגים ואת האינטליגנציה הפולנית. שלושה מיליון פולנים נטבחו. רק דלת העם נותרה בחיים. אנו צריכים להתחיל הכול מחדש. הדבר אינו פשוט היות שהרוסים חומדים את ארצנו, והם לא ירשו לנו להיות עצמאיים. הם יחנקו כל יוזמה פולנית לתחייה לאומית, והעולם יעמוד שוב מנגד וישתוק. אך בכל הזוועה הזו צמחה טובה אחת לפולין: **נותרו**

בפולין פחות יהודים!

סיקדתי את עיני בעיניו הכחולות המוכרות לי כל כך, הפניתי אצבע אליו, ובשלוות נפש מדהימה, כמעט כשלו, אמרתי: **"מר טדאוש דרוז'ינסקי, אתה אנטישמי ללא תקנה.** אין לי יותר מה לדבר אתך! אני בוש ונכלם על שאהבתי אותך בכל מאודי!" לא המתנתי אפילו שנייה, סבתי על עקביי ופניתי מהם בצעד בוטח, גאה והחלטי.

קריאתו של אבי לעברי, כי עליי לנהוג בנימוס כלפי מר דרוז'ינסקי על שסייע לנו רבות, הגיעה לאוזניי, ולכן עצרתי לשנייה ואמרתי: "אני נוהג כפי שלימדני מר דרוז'ינסקי. **הוא אשר לימדני גאווה לאומית מהי,** ואשמור עליה עד אחרון ימי!" בעקבות אירוע קשה זה החזקתי שנים רבות בדעה שאין לתת אמון בגויים. בשנת 1991, כלומר כעבור ארבעים וחמש שנה, שיניתי דעתי בעקבות אירוע שבו היה מעורב ראש עיריית מינסטר שבחבל ווסטפליה אשר בגרמניה. אז הבינותי שאין לייחס לכלל את התנהגותו של פרט, ואין לייחס לפרט את התנהגות הרוב. על האירוע אספר בהמשך.

אירוע רביעי: פלגנות וטוטליטריות יהודית

הזוועות של מלחמת העולם השנייה והשואה שעברה על העם היהודי עוררו בנו, בשארית הפליטה, רגש לאומי ושותפות גורל, ותוצאתם הייתה אחת: ידענו שעלינו לעלות לארץ אבותינו, לארץ ישראל. הוריי החליטו שאחותי, גיסי ואני

נצא לדרך אל ארץ ישראל, נכה שורש במולדתנו, והם יבואו בעקבותינו לאחר שתהיה להם אפשרות להעביר חלק מרכושם לארץ ישראל.

התארגנה קבוצה של כארבעים יהודים, ואנו בתוכם. חצינו בגִּבְנָה את הגבול להונגריה במטרה להגיע לעיר דברצן, ומשם באמצעות ארגון "הבריחה" להגיע לאוסטריה או לגרמניה בדרכנו לארץ ישראל. כעבור יומיים, סמוך לעיר דברצן, נתפסנו על ידי שוטרים הונגרים, והם החלו להצמיד אותנו חזרה לגבול רומניה. אמרתי לאחותי שאינני מוכן לשבת בכלא רומני, וכי בכוונתי לברוח. אחותי וגיסי ניסו למנוע זאת ממני ונטלו את תעודותיי ואת מעט הכסף שהיה בכיסי. למרות זאת הצלחתי להישאר על עץ תפוחים באחת החניות. זה היה בשעות הערב, לפני כפר ששמו ניר-אוצ'אד. כאשר השתרר חושך צעדתי בלילה מזרחה לעבר הגבול הרומני מתוך כוונה לחזור להוריי, לבוקרשט. בעת עלות השחר הבינותי שאני נמצא בשטח רומניה.

התגלגלתי בדרכים כשבועיים, והזדמן לי להכיר את הכנסת האורחים של האיכרים הרומנים ואת טוב לבם. הם שונים כל כך מהרומנים העירוניים שהכרתי בבוקרשט. אחותי וגיסי, יחד עם יתר חברי הקבוצה, שיחדו את שומרי הגבול הרומנים והמשיכו בדרכם מערבה. חזרתי להוריי והתחלנו להתארגן לעלות לארץ ישראל באמצעות ארגון ההגנה.

ב-24 בדצמבר 1947 חצינו את נהר הדנובה מהעיר גיורג'ו שברומניה לעיר רוסצ'וק שבבולגריה, ומשם נסענו ברכבת משא לנמל בורגס שבבולגריה. בבורגס עלינו על האנייה "עצמאות" (Pan Crescent) ולצדה שטה אנייה נוספת בשם "קיבוץ גליות" (Pan York). בשתי האניות היינו 15,236 עולים. ב-27 בדצמבר 1947 הפלגנו דרומה כשפנינו לארץ ישראל. בצאתנו אל הים היוני ב-30 בדצמבר 1947, נעצרנו על ידי שבע משחתות בריטיות, והן הובילו אותנו לנמל לרנקה שבקפריסין. הוקמו שם מחנות מעצר לעולים לארץ ישראל. בעת שהורידו אותנו הבריטים מהאנייה הורו לנו להתפשט, לעשות מקלחת ולעבור חיסוי של די-די-טי. כאשר יצאתי מהמקלחת גיליתי שהבריטים הם חובבי נעליים: הם גנבו את הנעליים שחלצתי וגם את הזוג הנוסף שהיה במזוודה שלי. נותרתי בגרביים בבוץ של קפריסין. הועברנו לאוהלים במחנה שמספרו היה 69.

עליתי במסגרת תנועת "השומר הצעיר", קן בוקרשט. היכרותי עם חברי הקן הייתה שטחית ביותר. את חלקם הכרתי בקיץ 1946 במחנה הכשרה שנמשך חודש בהרי הקרפטים ליד העיירה זיזין, ומאז רבים התחלפו. שוכנו שישה בחורים באוהל. החלפתי גרביים והלכתי לישון. אמי ואבי שוכנו עם זוג עולים נוסף באוהל אחר. אמי תפרה לי באותו הלילה נעליים משמיכה, עם סוליית קרטון. הקן החל בפעילותו: השכמה בשש בבוקר, רחצה, שתית קפה ואכילת שתי פרוסות לחם עם גבינה צהובה, לפעמים ביצה קשה ותפוז; בשעה שמונה: מסדר בוקר והנפת דגל הלאום ודגל התנועה תוך כדי שירת המנונים: "התקווה" ו"האינטרנציונל"; לאחר מכן שיחה רעיונית, סיור להכרת המחנה וסביבתו ולימוד השפה העברית. היינו עסוקים מאוד וכמעט לא היה לי זמן לראות את הוריי. הקן החל להתגבש, מכינים עצמנו לכל הצפוי לנו בארץ ישראל. חיכינו בכליין עיניים למדריך מארץ ישראל שיבוא להדריך אותנו באימוני שדאות וקרבות פנים אל פנים.

חבריי שמו לב שבמסדר הבוקר אינני שר את המנון "האינטרנציונל". כאשר שאלוני מדוע אינני שר את המנון, השבתי: "יש כמה סיבות. אחת העיקריות שבהן היא שאינני מסכים להחריב שום עולם, כמילות השיר: **עולם ישן עד היסוד נחריבה**." אינני מסכים להחריב עולם. אני רוצה לבנות עולם חדש, טוב יותר. את השיחה הזו ניהלתי עם זיגו, אחד ממדריכי הקן והמבוגר בינינו. הוא הבטיח להביא את הנושא לשיחת קן.

בשיחת הקן שלמחרת יזם זיגו שיחה על מילות "האינטרנציונל" וביקש ממני להביע את עמדותי. טענתי שעובדת היותנו ציונים אינה מתיישבת עם תפיסה קוסמופוליטית הבאה לידי ביטוי בהמנון "האינטרנציונל", ובוודאי אינני תומך בהחרבת עולם, לאחר שראינו את החורבן שהביאה עלינו מלחמת העולם השנייה. הוויכוח היה קצר והחלטי, והקן החליט שעלינו לשיר מדי בוקר את "האינטרנציונל" אחרי "התקווה".

בתום ההצבעה עלה נושא נוסף: הצעה לגנוב בלילה את הדגל של תנועת הנוער בית"ר. מיד התחילו בחלוקת תפקידים: חוליית הסחה שתמשוך את חברי בית"ר מחוץ למחנה שלהם, חוליית חדירה שתגנוב את הדגל ותגן על הגונבים